

Registrator
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Öster Malma 15 09 15

Remiss avseende Naturvårdsverkets utvärdering av den nya älgförvaltningen
N2015/1591/FJR

Sammanfattning

Svenska Jägareförbundet anser att:

- Målsättningen om en kostnadseffektiv älgförvaltning inte uppnåtts
- Kostnaderna i älgförvaltningen måste minskas, främst genom en minskning av de medel som länsstyrelserna tar ut för egen administration
- Utbildning är viktigt i älgförvaltningen och Svenska Jägareförbundet kan genomföra sådana utbildningar som en del av det allmänna uppdraget
- Ingen ytterligare utredning av IT-system behövs, istället bör Naturvårdsverkets förstudie (NV0152-11) ligga till grund för framtida utveckling
- Markägarnas utslagsröst i älgförvaltningsgrupperna är hämmande för samverkan och hindrar en sammanvägning av ekosystemtjänster på det sätt som var tänkt. Vi föreslår att utslagsrösten tas bort
- Aspekter rörande älgstammens kvalitet saknas helt i dagens regelverk, vilka därför behöver kompletteras med kvalitetskriterier som utgår från ett lokalt perspektiv
- Samverkan i älgskötselområden utgör grunden i älgförvaltningen, men incitament för samverkan saknas helt varför regelverket behöver kompletteras i detta avseende
- Regelverket kring samregistrering av geografiskt åtskilda fastigheter bör förtydligas
- Älgförvaltningsområden bör byta namn till viltförvaltningsområden
- Regelverket kring avräkning av påskjuten älg som inte återfunnits eller återfunnits på annans mark bör förtydligas

Svenska Jägareförbundet

Öster Malma, SE-611 91 Nyköping · Tel: 0155-24 62 00 · Fax: 0155-24 62 50
Plusgiro: 152292-9 · Bankgiro: 566-6755 · Org. nr: 802001-6658
www.jagareforbundet.se

Inledning

Svenska Jägareförbundet, nedan kallat förbundet, har tagit del av ovan nämnda remiss. Förbundet lämnar nedan synpunkter på de övergripande frågeställningar som utredningen särskilt pekat ut: finansiering, utbildning, IT-system och samrådsprocessen. Förbundet lämnar dessutom synpunkter och förslag rörande älgstammens kvalitet, incitament för samverkan i älgskötselområden, samregistrering av geografiskt åtskilda fastigheter, viltförvaltningsområden samt rätten till fälld älg.

Förbundet anser att utredningen, med något undantag, är gedigen och väl genomförd. Vi delar också den försiktigt optimistiska syn som utredningen ger uttryck för, älgförvaltningen är på rätt väg även om det finns delar som bör justeras.

Finansiering

Utredningen konstaterar att målsättningen om en kostnadseffektiv älgförvaltning inte uppnåtts. Förbundet delar den uppfattningen, och vill framhålla att kostnaderna för jägarna, via statliga fallavgifter, blivit oacceptabelt höga på många håll. Förbundet vill i detta sammanhang också tillbakavisa det ekonomisk-teoretiska resonemang som utredningen för (sid. 75-80 i rapport 6659/2015). Vi känner inte igen oss i detta tänkesätt och anser att det över huvud taget inte är relevant i dessa sammanhang.

Kostnaderna för administration av älgförvaltningen hos landets länsstyrelser har ökat markant. Vid en genomgång av älgvårdsfondernas användning under 2013/14 (fokusprojekt älg) så använde länsstyrelserna i genomsnitt cirka 40 % av tillgängliga medel till egen administration, den överlägset största enskilda utgiftsposten. Vid en jämförelse med förhållandena innan den nya älgförvaltningen infördes så har kostnaden ökat med cirka 40 % samtidigt som antalet registreringar minskat med 80 %. Även om utredningen pekar på att uppgifter tillkommit för länsstyrelserna i älgförvaltningen så anser förbundet att ökningen inte är rimlig.

Förbundet anser således att en minskning av kostnaderna i älgförvaltningen måste prioriteras, snarare än att söka vägar att öka intäkterna. I syfte att minska kostnaderna föreslår förbundet att den tidigare övre gränsen för en enskild länsstyrelses uttag till egen administration ur älgvårdsfonden (10 prisbasbelopp årligen, 20 i Västra Götaland: 15 § NFS 2002:19) återinförs, att meningen "Länsstyrelsen skall därvid sträva efter lägsta möjliga avgift" (10 § NFS 2002:19) återinförs samt ett förtydligade angående medel ur älgvårdsfonderna till inventeringar (NFS 2011:7, § 42 punkt 1), så att det klart framgår att det enbart är inventeringar av älgstammen som avses.

Länsstyrelsernas arbetsbörda kan reduceras genom att fler frågor istället hanteras av länens viltförvaltningsdelegationer. Det kan gälla såväl hantering av planer (godkännande, hantering av oenighet) som beslut av olika detaljeringsgrad (planer, jakttider, tilldelningar). Granskning av planer kan utföras av förbundet som en del av det allmänna uppdraget. Förfarandet skulle minska arbetsbördan för landets länsstyrelser i älgförvaltningen samtidigt som kompetensen

inom viltförvaltningsdelegationerna tas tillvara på ett bättre sätt än idag. Ett genomförande kräver förändringar i föreskrifterna för viltförvaltningsdelegationerna (SFS 2009/1474).

Utbildning

Utredningen anser att utbildningsinsatser inom älgförvaltningen är av stor betydelse och bör utökas. Förbundet delar den uppfattningen och vill peka på att vi har såväl kompetens som organisation för att hantera sådana uppgifter. Redan tidigare har förbundet med gott resultat genomfört liknande utbildningsinsatser som en del av det allmänna uppdraget och vi förordar att den modellen, vilken visat sig vara mycket kostnadseffektiv, utnyttjas i större utsträckning.

IT-system

Utredningen föreslår att frågan om ett sammanhållet IT-system för älgförvaltningen ska utredas, men redovisar inga egentliga skäl för detta ställningstagande. Vi finner det bakomliggande resonemanget, att intervjupersoner ifrågasatt ifall all data verkligen förs över från undersystemen till Älgdata, obegripligt. Om så inte är fallet handlar det om enkla tekniska fel som ska identifieras och åtgärdas, snarare än en systemfråga som motiverar en utredning.

Förbundet delar uppfattningen att dagens modell, med fyra möjligheter att rapportera fälld älg kan te sig förvirrande för användarna. Vi vill dock peka på att det i stora delar av landet i praktiken endast finns två system att välja på, Viltdata och Älgdata, samt att älgobs (en basinventeringsmetod i älgförvaltningen) enbart kan rapporteras i det ena av dessa två system, Viltdata, vilket också ansvarar för kvalitetssäkring och lagring av älgobsdata. Detta bör rimligen bidra till minskad förvirring. I dag krävs dock att användare slutbekräftar sitt jaktresultat i Älgdata, oavsett vilket system som använts för registrering, något som istället ökar såväl förvirringen som kraven på användarna. Det är således angeläget att ändra rutinerna så att jaktområdets slutbekräftelse av jaktresultatet kan ske direkt i rapporterande undersystem.

För att vara effektiv och adaptiv kommer viltförvaltningen framöver med nödvändighet att utvecklas mot en ökad samförvaltning, det vill säga samtidig hantering av flera arter som påverkar systemet, såväl stora rovdjur som stora växtätare. I en sådan förvaltning blir det nödvändigt att IT-system kan hantera alla förekommande arter men även har systemägare med kompetens och intresse för dessa frågor. Förbundet bygger för närvarande nästa generation av viltdata med sikte just på ökade möjligheter till samförvaltningen. Systemet kommer att finnas i bruk till jaktåret 2016/17.

Förbundet vill även peka på behovet av hjälpmedel för analyser av viltstammarnas utveckling. Vi vill därvid framhålla Älgfrode, ett datoriserat analyshjälpmedel för älgförvaltningen. Verktöget är utvecklat av några intressenter (förbundet, Skogsbrukets viltgrupp, Svensk Naturförvaltning) i samverkan, utan initiativ eller stöd från myndigheter. Älgfrode tillhandahålls utan kostnad och används idag i nästan samtliga älgförvaltningsområden.

Kostnaderna för utveckling och drift är mycket måttliga, vilket visar att denna modell för samverkan och utveckling är mycket effektiv.

Förbundet konstaterar sammanfattningsvis att länsstyrelsens IT-portal Älgdata, trots mycket omfattande ekonomiska insatser, ännu inte uppfyller uppsatta mål och att nyttan med Älgdata hittills inte står i proportion till nedlagda kostnader. Tillsammans med en förutsedd utveckling mot samförvaltning enligt ovan, innebär detta att vi avvisar tanken om en förnyad utredning kring IT-system och istället framhåller den förstudie (NV01152-11) som Naturvårdsverket genomfört och föreslår att den i största möjliga mån ligger till grund för framtida ändringar av IT-systemet. I detta förslag fungerar Älgdata som en renodlad portal där data samlas och presenteras, men där inga registreringar sker.

Samrådsprocessen

Förbundet konstaterar att den nya älgförvaltningen kom att präglas mer av omsorg om skog och synen på betesskador än om förvaltningen av naturresursen älg. Tillgång till älg ger ett flertal ekosystemtjänster som viltkött, rekreation och bevarande av traditioner samt ger också upplevelsevärden vilka är viktiga inom turismindustrin. Dessa ekosystemtjänster måste vägas mot andra ekosystemtjänster, som skogsråvara, på ett klokt sätt. Inom viltförvaltningen finns flera plattformar för att diskutera avvägningen mellan ekosystemtjänster (ÄSO, ÄFO, VFD) i syfte att finna för alla parter acceptabla kompromisser.

Utredningen konstaterar att samrådsprocessen är en central del i förvaltningstanken, men att parterna i vissa fall har en ojämlig ställning och att markägarens utslagsröst kan vara hämmande för samverkan. Förbundet delar den uppfattningen.

Jakträtten, vilket är en del av markägandet, kontrolleras ytterst av fastighetsägarna. Den svenska modellen för förvaltning av vilt, däremot, kräver samverkan mellan markägare och jägare som jämnbördiga parter. Modellen, som syftar till kompromisser och konsensus, har varit mycket framgångsrik. Det ojämliga förhållandet som utslagsrösten skapar innebär att incitament saknas för att finna kompromisser som är godtagbara för alla parter i de fall man inte är överens. Den medför också att vi idag ser ett minskande engagemang och svårigheter att rekrytera kompetenta krafter som representanter för jägarsidan i älgförvaltningen.

Förbundet föreslår således en förändring av Jaktförordningen § 3d så att utslagsrösten tas bort och att ordförandeskapet i ÄFO-gruppen alternerar mellan markägar- och jägarsidan.

Älgstammens kvalitet

I såväl SOU 2009:54 som i proposition 2009/10:239 framgår att ett mål i förvaltningen är en älgstam av hög kvalitet. I nuvarande föreskrifter saknas dock denna aspekt helt. Förbundet föreslår därför förändringar/tillägg i föreskrifterna så att kvalitetsaspekterna tydligt framhålls. Det är i sammanhanget viktigt att kvalitetskriterier måste utgå från lokala förutsättningar snarare än att bygga på svepande och generella regionala eller nationella mål.

Incitament för frivillig samverkan i älgskötselområden

Den nya älgförvaltningen baseras på frivillig samverkan inom älgskötselområden. Idag saknas dock helt incitament för sådan samverkan. Förbundet föreslår att incitament för samverkan, via positiv särbehandling av älgskötselområden eller på annat sätt, införs. Som en minsta förändring anser vi att samma regler som för älgskötselområden, gällande frågor som kriterier för avregistrering, deltagande vid inventeringar och annat, även ska gälla för licensområden.

Samregistrering av geografiskt åtskilda fastigheter

Utredningen pekar, bland andra frågor, på samregistrering av geografiskt åtskilda fastigheter som en fråga man avser att följa upp och vid behov justera. Förbundet instämmer i detta och i slutsatsen att det idag finns en stor variation i länsstyrelsernas tillämpning av regelverket. Enligt förbundets erfarenhet medför detta i vissa fall nackdelar för älgförvaltningen.

Viltförvaltningsområden

Samförvaltning kommer att bli allt viktigare, se resonemang ovan. Förbundet anser att dagens älgförvaltningsområden utgör en god grund för samförvaltning och föreslår därför att dessa, i tydliggörande syfte, byter namn till viltförvaltningsområden.

Avräkning av påskjuten älg som inte återfunnits eller återfunnits på annans mark

Utredningen föreslår att skrivningar kring detta ska utvecklas och förtydligas. Förbundet delar den slutsatsen. Skrivningar rörande rätten till fälld älg är dock beroende av ifall älg kvarstår som statens vilt eller inte. Innan detta är klargjort kan förbundet inte lämna specificerade förslag till förändringar i föreskrifterna.

Bo Sköld
Generalsekreterare
Svenska Jägareförbundet

Daniel Ligné
Riksjaktvårdskonsulent
Svenska Jägareförbundet